

DOCENTSKÁ HABILITAČNÍ PRÁCE

Před operačně taktickou sekci vědecké rady Vojenské akademie Antonína Zápotockého v Brně proběhly habilitace. Cílem článku je informovat čtenáře o jedné z nich.

Podplukovník Ing. Jiří Dojiva, CSc.

OCHRANA PROTI ZBRANÍM HROMADNÉHO NIČENÍ V OPERACI VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY

Habilitační práce rozpracovává úkoly ochrany vševojskové armády proti zbraním hromadného ničení v útočné a obranné operaci. Vychází z nejnovějších poznatků z organizace, plánování a řízení této ochrany, získaných ze studia dostupných materiálů a z využití zkušeností z operačních velitelsko-štabních cvičení.

Cílem habilitační práce bylo na základě charakteristických rysů vedení soudobých operací, analýzy možností nepřítelů a vlastních vojsk, řešit a stanovit zásady plánování a plnění opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení v operaci vševojskové armády. Zpracovat ucelený, jednotně pojatý materiál k pochopení úlohy a místa ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení na operačním stupni, plně sladěný s novými učebními fondy katedry operačního umění Vojenské akademie Antonína Zápotockého. Dát podklad pro zpracování skript k této problematice pro posluchače VA AZ a ostatních vysokých vojenských škol.

Z tohoto cíle práce vychází rozsah a osnova práce. Má pět základních částí v rozsahu 85 stran textu a 12 příloh.

V úvodu autor ukazuje na to, že zavádění stále dokonalejších zbraní hromadného ničení v armádách Severoatlantického paktu vede ke zvýšení důležitosti ochrany vojsk a týlu proti jejich účinkům. V příští možné válce je třeba počítat s tím, že zbraně hromadného ničení, především však jaderné zbraně, mohou být použity ve velkém rozsahu a bez omezení ke splnění cílů operací na západním válečném štěpě. Z toho důvodu je nutné věnovat ochraně proti zbraním hromadného ničení, která je jedním z nejdůležitějších prvků zabezpečení operace, trvalou pozornost.

Některé úlohy OPZHN postupně nabývají na svém významu a mnohdy se již svým obsahem stávají obvyklou činností velitele a štábu, kterou plní při plánování a řízení bojové činnosti vojsk. Mezi tato opatření patří předpověď a vyhodnocování následků použití ZHN nepřítelů a celý komplex úkolů, které souvisí s ob-

novením bojeschopnosti a odstraněním následků hromadných jaderných úderů nepřítele. Z toho důvodu je třeba trvale sledovat vývoj nových druhů zbraní hromadného ničení a zásad jejich použití armádami Severoatlantického paktu.

V první části „Zásady a možnosti použití zbraní hromadného ničení armádním sborem a skupinou armád nepřítele a jejich předpokládaný vliv na vedení operace vševojskové armády“ autor rozebírá na základě středních norem přidělování jaderných náplní skupině armád a armádnímu sboru možnosti a způsoby jejich použití proti vojskům vševojskové armády.

Poukazuje na zvyšování účinnosti taktických prostředků jaderného napadení, zvláště po zavedení neutronových jaderných hlavíc pro samohybné dělostřelectvo ráže 203,2 mm a 155 mm.

Zabývá se možnostmi nepřítelů při použití jaderných zbraní v omezené a všeobecné jaderné válce v rámci hromadných jaderných úderů, jakož i jaderných min. Ukazuje na zásady a možnosti použití chemických a biologických zbraní.

Na základě těchto analýz dospívá autor k pravděpodobným následkům použití jaderných a chemických zbraní nepřítelem na vojska vševojskové armády.

V průběhu prvního dne všeobecné jaderné války může být vševojsková armáda napadena až 150 jadernými údery o celkové mohutnosti do 8 Mt. To může vést k těmto ztrátám:

- až dva taktické svazky ztratí bojeschopnost,
- jeden až dva taktické svazky budou mít sníženou bojeschopnost,
- bude vyřazeno 30–50 % odpalovacích zařízení raket,
- bude vyřazeno až 50 % míst velení,
- ostatní svazky, útvary a nařízení armády mohou utrpět až 20 % ztrát živé síly,
- dojde k vyřazení značného množství materiálních prostředků.

Použitím neutronových zbraní (až do počtu 42) v rámci taktické jaderné podpory a dále chemických zbraní tyto ztráty dále vzrostou, zvláště u taktických svazků prvního sledu vševojskové armády.

Ztráty na živé síle u vševojskové armády mohou za první den všeobecné jaderné války představovat až 15 000 osob (z toho 8–10 000 raněných a nemocných).

V závěru první části autor rozebírá možné důsledky použití jaderných zbraní na psychický stav vojsk. Dochází k závěru, že po použití jaderných zbraní bu-

de docházet i k psychickým ztrátám u zasažených vojáků, které povedou k dočasné, ale i trvalé ztrátě bojeschopnosti. Na grafu ukazuje průběh změn bojeschopnosti vojáků po psychickém zasažení a její postupnou obnovu.

Použití zbraní hromadného ničení nepřítele v tomto rozsahu bude mít pro vojska vševojskové armády i při uskutečnění všech opatření ke snížení účinnosti prostředků jaderného napadení nepřítele vážné důsledky. Bude docházet ke značným ztrátám živé síly a tím k narušení plnění stanovených v operaci.

Ve druhé části „Rozbor operačně taktických opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení“ autor řeší:

- předpověď vzniku zasažení (ztrát) živé síly po použití jaderných zbraní,
- varování vojsk před radioaktivním, chemickým a biologickým zamořením,
- rozptýlení vojsk a nepravděpodobnou změnu prostoru rozmístění,
- využívání ochranných vlastností terénu, bojové techniky a ženíjních staveb,
- překonávání prostorů radioaktivního zamoření, boření, záplav a požárů,
- odstraňování následků použití jaderných zbraní.

Tato opatření rozebírá z hlediska potřeb plánování a řízení OPZHN velitelem a štábem vševojskové armády.

Řeší v nich nové problémy předpovědi psychických následků použití jaderných zbraní a vliv použití neutronových jaderných zbraní na dosavadní způsob řešení těchto operačně taktických opatření OPZHN.

Vývody dokládá grafickými tabulkami a schématy.

V závěru druhé části autor poukazuje na to, že operačně taktická opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení jsou základní podmínkou splnění požadavků, kladených na tento druh zabezpečení operace vedené s použitím vysoce účinných prostředků ničení vojsk a týlu. Jejich důsledná realizace sníží následky použití ZHN nepřítele, v krátkých lhůtách zabezpečí obnovu bojeschopnosti zasažených vojsk a tím umožní splnění cílů operace vševojskové armády.

Ve třetí části „Povinnosti velitele armády, vševojskového štábu a náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb při zabezpečování OPZHN“ autor rozpracovává povinnosti těchto funkcionářů v období plánování operace a v jejím průběhu. Zdůrazňuje vedoucí úlohu operačního oddělení vševojskového štábu armády při realizaci opatření k ochraně proti ZHN.

Významnou úlohu při zabezpečování OPZHN plní také politické oddělení, jehož úkolem je prosadit u vojsk nutnost dodržování zásad OPZHN.

Ve čtvrté části „Práce velitele a štábu vševojskové armády při plánování, organizování a řízení OPZHN v útočné operaci“ leží těžiště celé habilitační práce.

Autor v ní řeší otázky plánování OPZHN v období přípravy útočné operace vševojskové armády, upřesňování opatření OPZHN v jejím průběhu a celý komplex otázek, které souvisí s obnovením bojeschopnosti a odstraněním následků použití jaderných a chemických zbraní na vojska a týl armády.

K této části práce jsou v příloze vzory dokumentů OPZHN a metodika práce velitele a štábu vševojskové armády při plánování OPZHN v útočné operaci.

Celá stať je rozpracována velmi podrobně v úzké návaznosti na celkovou metodiku práce velitele a štábu při plánování operace pro potřebu výuky posluchačů na operačním stupni, a to v rámci základních a velitelsko-štabních cvičení.

Zejména podrobně autor řeší činnost velitele a štábu vševojskové armády při obnovování bojeschopnosti a odstraňování následků použití jaderných a chemických zbraní. Uvádí, jaká opatření bude nutné řešit ve štábu armády před zahájením hromadného jaderného úderu, popisuje metodiku práce vyhodnocovací skupiny a rozebírá úkoly, spojené s obnovováním bojeschopnosti a odstraňováním následků.

Analyzuje a podrobně rozpracovává kritéria pro hodnocení bojeschopnosti vojsk, zasažených jadernými zbraněmi

z hlediska toho, za jakých podmínek je možné hodnotit vševojskovou armádu a taktický svazek jako bojeschopný, částečně bojeschopný a nebojeschopný.

Rozebírá činnost velitele a štábu armády v období přípravy zámyslu, obsah základních dokladů a přijetí rozhodnutí pro další vedení operace, obnovení bojeschopnosti a odstranění následků použití ZHN.

V tomto směru je práce plně využitelná u operačních štábů naší armády při velitelsko-štabních cvičeních.

V páté části „Některé zvláštnosti při řešení ochrany proti zbraním hromadného ničení v obranné operaci vševojskové armády“ poukazuje autor na rozdílnost v plnění některých opatření OPZHN a na zvláštnosti práce velitele a štábu vševojskové armády při plánování a vedení obranné operace. Uvádí obsah plánovacích dokumentů OPZHN.

V celkovém závěru autor združňuje, že ochrana vojsk a týlu proti zbraním hromadného ničení v soudobých operacích bude nabývat stále více na svém významu. Vyplývá to z toho, že armády NATO věnují stále větší pozornost vývoji stále účinnějších zbraní hromadného ničení, zvyšují počty, dostřel, účinnost a přesnost prostředků jaderného napadení.

Protože tento vývojový trend je trvalý a zákonitý, je nutné dále zkvalitňovat ochranu vojsk a týlu proti zbraním hromadného ničení. To vyžaduje teoreticky zkoumat všechny nově vzniklé problémy a prakticky ověřovat nové metody a způsoby ochrany proti zbraním hromadného ničení.

СОДЕРЖАНИЕ

К венским переговорам	3
Статья разбирает актуальные вопросы сокращения военного потенциала государств НАТО и Варшавского Договора в Европе, о котором ведутся переговоры в Вене, в условиях острого столкновения противоположных интересов, подходов и концепций к решаемым вопросам. Кроме этого в статье указываются мероприятия, с которыми могут согласиться социалистические государства в первом договоре.	

Полковник Дезидер Коллар

Сознательность, активность и инициатива военнослужащих	6
Автор рассматривает развитие и главное значение социалистического соревнования и его влияние на отличное выполнение обязанностей в частях ЧНА. Исходя из накопленного опыта при реализации XV-го съезда КПЧ, автор показывает пути дальнейшего повышения уровня социалистического соревнования в ЧНА.	

ВОЕННОЕ ИСКУССТВО

Генерал-майор Яромир Яшек, кандидат военных наук, доцент

К организации и ведению оборонительной операции	9
Автор на основе богатого опыта Великой Отечественной войны, разбирает условия перехода в оборону, ее характеристику и оперативное построение. Далее автор разбирает первую и вторую полосы обороны, контрподготовку, а также организацию и проведение контрудара. В статье также рассматривается роль и значение командующего и его штаба.	

Полковник Здзек Кодеш, кандидат военных наук

Переход общевойсковой дивизии в оборону в условиях непосредственного соприкосновения с противником	17
Автор статьи, исходя из опыта Великой Отечественной войны, рассматривает варианты перехода дивизии в оборону, характерные черты отдельных вариантов, роль и место командира дивизии, значение и способ взаимодействия и принятия обоснованного решения в короткое время.	

Подполковник Станислав Потужник

Маневр сил и средств в обороне мотострелковой дивизии	22
Автор статьи разбирает возможности маневра сил и средств в обороне мсд. Он обращает особое внимание на факторы, которые как положительно, так и отрицательно влияют на маневр в обороне (действия противника, район и время, местность, боевой порядок, время года и суток, организационная структура войск, а также боевая техника).	

Подполковник Йиржи Дойива, кандидат военных наук

Защита от оружия массового поражения в обороне	28
Автор статьи разбирает главные задачи в области защиты от оружия массового поражения противника (радиационная, химическая и биологическая разведка, рассредоточение войск, инженерное построение объектов, восстановление боеспособности войск и ликвидация последствий.) Во второй части автор рассматривает вопросы планирования ЗОМП и обязанности командующего и его штаба, вытекающие из указанных мероприятий по защите.	

Полковник Яромир Ланк, кандидат военных наук, доцент	
К применению ракетных войск и артиллерии в оборонительной операции	33
Автор разбирает основные принципы применения ракетных войск и артиллерии в оборонительной операции общевойсковой армии. Он обращает особое внимание: на подготовку РВА при выполнении задач в оборонительной операции, ее боевое построение и возможности, систему ведения огня, контрподготовку, ведение боя с танками противника, а также на подготовку и поддержку ведения контрудара вторым эшелоном армии.	
Генерал-майор Отакар Влак, кандидат военных наук	
Боевые действия авиации в оборонительной операции	43
Автор статьи разбирает главные задачи, вытекающие из боевых действий авиации в оборонительной операции. Он обращает особое внимание на: ведение боя за завоевание господства в воздухе, бой за удержанное превосходство, непосредственную авиационную подготовку войск, уничтожение оперативных резервов, воздушную разведку, а также переправу войск и материальных средств воздухом.	
Полковник Карел Либл подполковник Йосеф Немец, кандидат военных наук	
Инженерное обеспечение оборонительной операции	49
Авторы статьи на основе анализа цели инженерного обеспечения оборонительной операции разбирают главные задачи инженерного обеспечения в ходе подготовки оборонительной операции, инженерное обеспечение ведения операции и формы планирования этого вида обеспечения.	
Полковник Милош Земан, кандидат военных наук	
Химическое обеспечение оборонительной операции	56
Автор рассматривает особенности химического обеспечения оборонительной операции и определяет содержание отдельных мероприятий указанного вида обеспечения в этапах перегруппировки войск и занятия обороны, ведения оборонительной операции, а также обеспечение ввода второго эшелона к проведению контрудара.	
Подполковник Вацлав Данек, кандидат военных наук, доцент	
Связь в оборонительной операции	60
Автор, исходя из оперативного построения обороны, задач войск армии, организации управления, состояния сил и средств связи, местности и выделенного времени на подготовку обороны, разбирает организацию связи при переходе общевойсковой армии в оборону в условиях непосредственного соприкосновения с противником, а также организацию связи вне соприкосновения с противником.	
Полковник Йири Ричл, кандидат военных наук	
Танковое и автомобильно-техническое обеспечение оборонительной операции	63
Автор статьи на основе главных целей обеспечения рассматривает планирование и организацию танкового и автомобильно-технического обеспечения, его основные расчетные нормативы, основные мероприятия в области эксплуатации техники и эвакуации поврежденной техники, а также принципы эшелонирования указанных средств.	
Полковник Эвжен Мах	
Тыловое обеспечение оборонительной операции	72
Автор разбирает организацию тылового обеспечения оборонительной операции, на которую особенно влияет способ перехода войск в оборону. Автор уделяет внимание материальному и медицинскому обеспечению, а также организации тыла в целом.	

ИЗ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЙ

Военная игра	77
Направление дальнейшего развития и усовершенствования бронетанковой техники в армиях государств НАТО	82

ИНФОРМАЦИИ

Подполковник Зданек Юмр

Военные расходы государств НАТО в 1980 году	85
--	----

Автор, на основе увеличения военных расходов НАТО, доказывает как на одном из самых убедительных примеров увеличивающуюся агрессивность современного империализма. Особое внимание он уделяет прямым военным расходам в США, ФРГ, Франции и Великобритании, а также распределению этих средств отдельным Вооруженным силам.

Информация о работе по защите научной степени „доцент“	91
---	----

Статья знакомит читателей с работой по защите научной степени „доцент“ в Военной академии им. А. Запотоцкого. Тема работы: „Защита от оружия массового поражения в операции общевойсковой армии.“